
Programma: Emissie Symposium Water 24 maart 2016
Locatie: Karel V, Geertebolwerk 1, Utrecht (www.karelv.nl)

09.30 Inloop, koffie/thee en inschrijving workshops

10.00 Opening door dagvoorzitter Gert-Jan de Maagd

10.10 **Nieuwe ontwikkelingen en cijfers in de EmissieRegistratie**
Erwin Roex (Deltares)

Om beter inzicht te krijgen in wat er in de regio leeft heeft de EmissieRegistratie het afgelopen jaar nadrukkelijk contact gezocht met de regionale waterbeheerders. Van dit proces zullen de highlights gepresenteerd worden. Verder heeft er onder andere een update van de Watson database plaatsgevonden. Ook zal er een doorkijk geven worden naar de werkzaamheden die voor dit jaar op het programma staan, en zal er worden stilgestaan bij "tien keer Emissiesymposium".

10.25 **Bronnen van microplastics**
Anja Verschoor (RIVM)

Nederland is binnen Europa actief om beleid van de grond te krijgen ter vermindering van microplastics naar het milieu. De emissie van microplastics is slechts één van de factoren die bepalen of een bron beleidsprioriteit krijgt. De presentatie gaat onder andere in op een kwalitatieve scoringmethode die is gebruikt om bronnen te prioriteren. Vervolgens zal voor een aantal bronnen worden ingegaan op de emissieschattingen. De definitie van microplastics speelt hierin een cruciale rol.

10.55 Pauze

11.20 **Koeien en Kansen**
Koos Verloop (Alterra)

Het project Koeien & Kansen (zie www.koeienenkansen.nl) houdt zich bezig met efficiënter gebruik van mineralen op het melkveebedrijf, zonder dat de economische prestatie daar slechter van wordt. In het kort gezegd: 'goed voor het milieu en goed voor het inkomen'. Hierin werkt de WUR samen met 16 melkveehouders, een proefbedrijf, adviseurs en de overheid. Ook 'water' is een belangrijk thema in het project. Sinds vorig jaar zet het project intensief in op kortere lijnen tussen waterbeheerders en veehouders. Waterschappen, onderzoek, adviseurs, overheid en melkveehouderijsector overleggen hoe de watersituatie op de 16 melkveebedrijven te verbeteren, samen met de bedrijfsvoering.

11.50 **Ketenaanpak geneesmiddelen in het milieu**
Marc de Rooy (Ministerie van IenM)

Hoe wil Nederland de emissie van geneesmiddelen aanpakken? Wat kunnen we leren van het buitenland? En waar liggen eigenlijk de uitdagingen voor de waterbeheerder? Natuurlijk met een doorkijk naar kennisvragen!

12.20 **Interactief intermezzo**

12.30 Lunch

13.30 Ronde 1 workshops (zie volgende bladzijde)

14.45 Ronde 2 workshops (zie volgende bladzijde)

15.45 Plenaire terugmelding workshops

16.00 Borrel

Workshops: Emissie Symposium Water 24 maart 2016
Locatie: Karel V, Geertebolwerk 1, Utrecht (www.karelv.nl)

Tijdens de middag van het Emissie Symposium worden onderstaande workshops aangeboden in twee rondes. Elke workshop duurt een uur. Van 15.45 tot 16.00 is er tijd voor een plenaire terugmelding, waarna wordt afgesloten met een borrel.

KRW, SGBP's en de rol van de EmissieRegistratie

Zaal: Graaf van Leicester Auditorium (ronde 1)

Zaal: Graaf van Egmond (ronde 2)

De verwachting is dat in de volgende ronde van de Stroomgebiedbeheerplannen (SGBP) emissies van stoffen meer aandacht krijgen. In de workshop worden verschillende mogelijkheden voor een bronnenanalyse geschetst en wordt gediscussieerd over het detailniveau van een bronnenanalyse.

Onderwerpen die daarbij aan bod komen zijn verschillen tussen stoffen of stofgroepen en de mogelijke rol van modellen hierbij, wel/niet meenemen van de toxiciteit en hoe kan de EmissieRegistratie worden aangepast voor een beter gebruik in de volgende SGBP-ronde.

Deze workshop wordt begeleid door Roelof Veeningen (Wetterskip Fryslân), Gabriel Zwart (Waterschap Peel- en Maasvallei) en Joost van den Roovaart (Deltares).

Mestverwerking: een bron van emissies of een kans voor emissie reductie?

Zaal: Graaf Jan van Nassau

Hoe moeten we met mestverwerkingsinstallaties omgaan? Er is een handreiking in de maak om antwoord te geven op vragen omtrent mestverwerking en vergunningverlening. Tegen welke problemen lopen waterbeheerders aan en welke aspecten zouden we nog beter in kaart moeten brengen?

Deze workshop wordt begeleid door Ellen Voorthuizen (RHDHV), Wim v/d Hulst (Waterschap Aa en Maas) en Gerard Rijs (RWS-WVL).

Nieuwe opkomende stoffen: hoe hiermee om te gaan?

Zaal: Graaf Willem IV

Er is een toenemende zorg in de maatschappij over de schadelijke effecten van zogenaamde opkomende stoffen in oppervlaktewater en grondwater. In het ontwerp Nationaal Waterplan 2016-2021 wordt hiervoor aandacht gevraagd. Inmiddels is er een werkgroep Aanpak Opkomende Stoffen opgericht onder het cluster MRE. Deze werkgroep wil in 2016 een strategie voor de aanpak opkomende stoffen te ontwikkelen. Tijdens de workshop zal een korte uitleg worden gegeven van de stand van zaken en zullen we vooral discussiëren over hoe zo'n strategie eruit moet zien en in hoeverre bronnen en emissies daarin een plek (moeten) krijgen.

Deze workshop wordt begeleid door John Hin (RWS WVL) En Leonard Osté (Deltares)

Een verbeterde regionalisatie van de EmissieRegistratie (alléén ronde 1)

Zaal: Graaf van Egmond

In de EmissieRegistratie worden nationale emissies van diffuse bronnen, ruimtelijk verdeeld op basis van kentallen (activiteitsdata). Deze zijn indicatief voor de omvang van de emissie ter plaatse. Met de Regiotool, beschikbaar op de website van de [EmissieRegistratie](#), wordt per waterkwaliteitsbeheerder of per (deel)stroomgebied in beeld gebracht wat de activiteitsdata zijn die leiden tot de emissie aldaar. In deze workshop wordt aan de hand van een aantal voorbeeldstoffen gediscussieerd over het gebruik van deze activiteitsdata voor regionale doeleinden en mogelijkheden tot verbetering. De rol van beheerders als leveranciers van regionale informatie is hierbij van groot belang: hoe kan deze worden versterkt?

Deze workshop wordt begeleid door Leon de Poorter (RIVM) en Romuald te Molder (RIVM).

Innovatieve tools voor ruimtelijk inzicht in emissies en waterkwaliteit (alléén ronde 2)

Zaal: Graaf van Leicester Auditorium

Tijdens deze workshop laten we jullie de werking zien van 2 interactieve tools: de Delta Data Viewer en FEWS. Met de Delta Data Viewer zijn maatregelen op perceelsniveau te selecteren en effecten op waterkwaliteit te berekenen. FEWS is gratis software met veel mogelijkheden voor gegevensverwerking en -visualisatie. Deelnemers gaan na een korte introductie zelf aan de slag met FEWS-nutriënten en FEWS-ecologie.

Deze workshop wordt begeleid door Erwin Meijers (Deltares), Sibren Loos (Deltares) en Nanette van Duijnhoven (Deltares).

Deelnemerslijst Emissie Symposium Water 24 maart 2016

Voornaam	Achternaam	Bedrijf
Kees	Baas	CBS, Milieustatistieken
Dick	Bakker	GeoTReMA
Andre	Bannink	RIWA
Margriet	Beek	RWS-West Nederland Noord
Bert	Bellert	RWS-WVL
Rob	Berbee	RWS-WVL
Ron	Bergevoet	Wageningen UR-LEI
Berry	Bergman	Waterschap Drents Overijsselse Delta
Dju	Bijstra	RWS-WVL
Michiel	Bil	provincie Zeeland
Ben	Blankvoort	Waterschap Drents Overijsselse Delta
Marcel	Bommele	RWS Zee en Delta
Paul	Borgerding	RWS West-Nederland Zuid
Henk	Bouman	Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier
Rob	Bovelandier	waterschap Hollandse Delta
Peter	Cleij	Deltares
Miriam	Collombon	Wetterskip Fryslân
Arthur	Denneman	CBS, Milieustatistieken
Anja	Derksen	AD eco advies
Nico	Derooij	Natuur en Milieufederatie Zuid Holland
Ronald	Dokkum, van	RWS-WVL
W	Driest	Van Der Wiel Biogas B.V.
Rianne	Dröge	TNO
Nanette	Duijnhoven, van	Deltares
Anke	Durand	Waterschap Vechtstromen
G	Ee, van	Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier
Frank	Elst, van	RWS-WVL
Touraj	Fateh Amirkhiz	RWS
Dirk Johan	Feenstra	Broos Water
Ron	Franken	PBL
Erica	Fritse	NEN
Annette	Geesken	Waterschap Hunze en Aa's
Anton	Gerritsen	De Waterspin
Jos	Goossen	waterschap Scheldestromen
Piet	Groenendijk	Alterra, Wageningen UR
Roland	Haffmans	-
Wim	Hegeman	Hegeman Water Expertise
Mattijs	Hehenkamp	Movares
John	Hin	RWS-WVL
Elbert	Hogendoorn	RIVM
Arno	Hooijboer	RIVM

Voornaam	Achternaam	Bedrijf
Richard	Hoorn, van	Waterschap Vallei en Veluwe
Andrea	Houben	RWS-WVL
Idzi	Hubrecht	Vlaamse Milieumaatschappij
Jan Willem	Huizinga	Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier
Mirjam	Hulsbos-Bloemerts	Tauw
Dorien	Hulscher, ten	RWS-WVL
Jan	Hulskotte	TNO
Wim	Hulst, van der	Waterschap Aa en Maas
Floris	Hurk, van den	KWR Watercycle Research Institute
Guus	Ijpelaar	Royal HaskoningDHV
Eilard	Jacobs	H2O
Dennis	Kalf	RWS-WVL
Bert	Kalsbeek, van	Wetterskip Fryslân
Ton	Kerkhof	RWS Zuid-Nederland
Toon	Kessel, van	Vitens
Johan	Kinnegin	Vewin
Roel	Knoben	Royal HaskoningDHV
Jennie	Kolk, van der	Alterra, Wageningen UR
Andries	Krikken	Royal HaskoningDHV
Peter	Kuiper	RWS-WVL
Joost	Lahr	Alterra, Wageningen UR
Casper	Lambregts	Waterschap Brabantse Delta
Christos	Lefas	waterschap Noorderzijlvest
Niels	Lenting	HHS De Stichtse Rijnlanden
Sibren	Loos	Deltares
Gertjan	Maagd, de	Overdagvoorzitter
Hannie	Maas	RWS-WVL
Marina	Maroulakis	NEN
Erwin	Meijers	Deltares
Jan	Meijles	Provincie Zuid-Holland
Caroline	Moermond	RIVM
Romuald	Molder, ten	RIVM
Pieter	Most, van der	ER Gepensioneerd
Rozemarijn	Neefjes	RIWA-Rijn
Ruby	Neervoort	Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier
Joke	Nijburg	Adviesbureau Waterschakel
Saskia	Onnink	Ministerie van IenM
Leonard	Osté	Deltares
Hans	Overbeek	RWS-West Nederland Noord
Hilde	Passier	Deltares
Barry	Pieters	Het Waterlaboratorium N.V.
Leon	Poorter, de	RIVM
Anton	Pothaar	Wetterskip Fryslân

Voornaam	Achternaam	Bedrijf
Gerard	Rijs	RWS-WVL
Jan	Roelsma	Wetterskip Fryslân
Erwin	Roex	Deltares
Jan	Rooij, de	-
Kees	Rooijen	LTO Nederland
Joost	Roovaart, van den	Deltares
Marc	Rooy, de	Ministerie van IenM
Gerlinde	Roskam	Deltares
Peter	Schipper	Alterra, Wageningen UR
Karl	Schütt	WML
Dianne	Slot	Hoogheemraadschap van Rijnland
Sietske	Sluis, van der	PBL
Roy	Smits	RWS-WVL
Arnoud	Soetens	Waterschap Peel en Maasvallei
Nils	Taal	RWS West-Nederland Zuid
Renske	Terwisscha Van Scheltinga, van	Vitens
Nele	Thijs	Wateropleidingen
Edwin	Tijdeman	RWS
Wouter	Tillemans	IMD
Harry	Tolkamp	Waterschap Roer en Overmaas
Marcel	Tonkes	Provincie Overijssel
Frans	Vaessen	WML
Roelof	Veeningen	Wetterskip Fryslân
Koos	Verloop	Wageningen UR
Anja	Verschoor	RIVM
Ellen	Voorthuizen	Royal HaskoningDHV
Bea	Vrind	RWS-WVL
Jan	Wanink	waterschap Noorderzijlvest
Piet	Wee, van der	Hoogheemraadschap van Rijnland
Rikje	Weerd, van de	Rechobot - Water & Kennis
Marcel	Weijden, van der	RWS-WVL
Wilfred	Wiegman	Waterschap Drents Overijsselse Delta
Riekje	Wiersma	Provincie Noord-Holland
Adriana	Wijga	RWS Zee en Delta
Albert	Willemsen	ICOMIA
Wilbert	Zeventer, van	Ministerie van IenM
Gabriel	Zwart	Waterschap Peel en Maasvallei